



Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas  
Nijverheidsstraat 26-38  
1040 Brussel

# COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS

## **STUDIE**

**(F)021107-CDC-102**

**over**

*'de ideale factuur'*

gedaan met toepassing van artikel 24, §3, derde lid,  
van de wet van 29 april 1999 betreffende de  
organisatie van de elektriciteitsmarkt

7 november 2002

# Inleiding

De COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS (CREG) ontving op 8 juli 2002 een elektronisch bericht vanwege Inter-Environnement Wallonie, waarbij een ontwerp van ideale elektriciteitsfactuur gevoegd was (hierna : het ontwerp van ideale elektriciteitsfactuur). Tijdens haar vergadering van 17 juli 2002 vroeg de Algemene Raad aan het Directiecomité om een studie te maken omtrent het ontwerp van ideale elektriciteitsfactuur. De studie die van het Directiecomité gevraagd werd, kadert in artikel 24, §3, derde lid, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna : de elektriciteitswet) dat stelt dat de Algemene Raad het Directiecomité om studies of adviezen kan vragen.

Op 20 augustus 2002 ontving het Directiecomité van de CREG van de Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling (hierna : de Staatssecretaris) een brief, gedateerd op 19 augustus 2002, waarin hij meedeelde dat zijn kabinet reeds een ontwerp van koninklijk besluit met betrekking tot de facturen voor de levering van elektriciteit en gas met bijhorend Verslag aan de Koning had uitgewerkt en dat dit ontwerp het voorwerp was geweest van adviezen uitgebracht door de Raad van State, de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB), de Federale Raad voor de Duurzame Ontwikkeling (FRDO), de Raad voor het Verbruik en de Hoge Gezondheidsraad. De Staatssecretaris stuurde het dossier met al deze documenten als bijlage mee met zijn brief.

Op 6 september ontving het Directiecomité van de CREG van de Waalse Minister voor Transport, Mobiliteit en Energie een ontwerpbesluit met betrekking tot de openbare dienstverplichtingen in de elektriciteitssector, dat in zijn artikel 4 een aantal bepalingen over de facturen bevat.

Bij brief, gedateerd op 11 september 2002, meldt de Vlaamse energieregulator, de VREG, dat ook de Vlaamse Regering werkt aan een ontwerpbesluit over de sociale openbare dienstverplichtingen dat bepalingen bevat die verplichtingen opleggen inzake de vorm en de inhoud van de door de leveranciers op te stellen facturen.

Op zijn vergadering van 3 september 2002 besliste het Directiecomité van de CREG gevolg te geven aan het verzoek van de Algemene Raad en een studie uit te voeren over de ideale factuur.

Op zijn vergadering van 7 november 2002 heeft het Directiecomité van de CREG de hiernavolgende studie goedgekeurd.

*////*

## **1. Bevoegdheidsprobleem**

1. Het ontwerp van koninklijk besluit dat door de Staatssecretaris aan het Directiecomité van de CREG werd overgemaakt, was reeds het voorwerp van een advies van de Raad van State. In dit advies stelde de Raad van State zijdelings de vraag of de ontworpen maatregelen wel tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren, vermits er moet op worden gewezen dat de Gewesten bevoegd zijn inzake de distributie van elektriciteit (artikel 6, §1, VII, eerste lid, a), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen), voor de openbare gasdistributie (artikel 6, §1, VII, eerste lid, b), van dezelfde wet), inzake de nieuwe energiebronnen, met uitzondering van deze die verband houden met de kernenergie (artikel 6, §1, eerste lid, f), van dezelfde wet) en inzake het rationele energieverbruik (artikel 6, §1, VII, eerste lid, h), van dezelfde wet). Uiteindelijk komt de Raad van State echter tot de conclusie dat het ontwerpbesluit geen doorgang kan vinden om een andere reden, namelijk omdat de voorgestelde maatregelen niet inpasbaar zijn in één van de categorieën van maatregelen die de Koning op grond van artikel 5 van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid, dat als rechtsgrond voor het ontwerpbesluit werd opgegeven, mag nemen en dat zij evenmin beantwoorden aan de doelstellingen met het oog op de realisatie waarvan die maatregelen krachtens voormeld artikel kunnen worden genomen, noch aan de algemene doelstellingen van de wet van 21 december 1998, zoals omschreven in artikel 3 ervan.

2. Het Verslag aan de Koning dat werd toegevoegd aan het ontwerpbesluit geeft een gedetailleerd antwoord op de opmerkingen van de Raad van State. Het is echter niet de taak van het Directiecomité van de CREG een standpunt in te nemen in deze discussie. Het is de Raad van State die eventuele overtredingen van de regels met betrekking tot de bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de gewesten in ontwerpen van koninklijke besluiten moet opsporen. Het Directiecomité van de CREG kan ermee volstaan

te signaleren dat op gewestelijk niveau reeds reglementaire bepalingen bestaan die een weerslag hebben op de facturatie.

3. Zo verleent artikel 19 van het decreet van de Vlaamse Raad van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt de Vlaamse Regering de machtiging om aan de netbeheerders en aan de houders van een leveringsvergunning openbare dienstverplichtingen op te leggen die betrekking kunnen hebben op informatie over en sensibilisering inzake het elektriciteitsverbruik en de elektriciteitskosten van de eindafnemers.

4. Artikel 34, 2°, a) en d), van het decreet van de Waalse Raad van 12 april 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt verleent de Waalse Regering de machtiging om openbare dienstverplichtingen op te leggen aan leveranciers en tussenpersonen met betrekking tot de facturatie van elektriciteitsleveringen en de informatie en sensibilisering rond het rationeel energiegebruik.

5. Tenslotte belast artikel 24, 3°, van de ordonnantie van de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 19 juli 2000 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest de distributienetbeheerder met een reeks openbare dienstverplichtingen, waaronder informatie, demonstratie, terbeschikkingstelling van uitrustingen, financiële hulp en diensten met het oog op het bevorderen van het rationeel energiegebruik ten voordele van alle categorieën eindafnemers, in aanmerking komende en gebonden.

6. In onderhavige studie neemt het Directiecomité van de CREG dan ook geen standpunt in over de vraag wie bevoegd is om regels met betrekking tot de facturatie van elektriciteit op te stellen. Zij probeert enkel, uitgaande van de verschillende Europese, federale en gewestelijke initiatieven en van haar eigen opdracht, een voorstel te doen met betrekking tot de informatie die op de elektriciteitsfacturen moet terug te vinden zijn.

## **2. Belang van de factuur**

7. Sinds de liberalisering van de Europese elektriciteitsmarkt komen steeds meer verbruikers in aanmerking om te kiezen tussen verschillende leveranciers. Waar zij vroeger enkel een standaardproduct van een enkele leverancier konden kopen, zijn nu in vele

Europese landen verschillende leveranciers actief die verschillende producten op het vlak van elektriciteit kunnen aanbieden. De aangeboden producten kunnen verschillen zowel op het vlak van de prijs, als op het vlak van de kwaliteit, de aangeboden onderschrijvingsformules en de brandstof gebruikt om de elektriciteit op te wekken. Opdat de concurrentie optimaal zou kunnen spelen, is het belangrijk dat er transparante informatie beschikbaar is over de verschillende eigenschappen en kwaliteiten van de aangeboden producten die de consument toelaat om tussen de verschillende aanbieders te kiezen op basis van relevante, correcte en betrouwbare marktinformatie, die niet noodzakelijk alleen de prijs betreft. De factuur kan hierbij een belangrijke rol spelen.

### **3. Facturatie in België**

8. Waar in het oude systeem de transmissie, de distributie, de productie en de levering van elektriciteit geïntegreerd waren, zijn deze activiteiten nu opgesplitst en aan aparte bedrijven toevertrouwd. Dit zou kunnen betekenen dat de eindafnemer, in plaats van één factuur er drie zou krijgen, namelijk één voor de elektriciteit zelf, één voor de transmissie en één voor de distributie. Wat transmissie en distributie betreft wordt dit in de elektriciteitssector echter door het cascadeprincipe opgevangen. Artikel 5, §2, van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 betreffende de algemene tariefstructuur en de basisprincipes en procedures inzake de tarieven voor de aansluiting op de distributienetten en het gebruik ervan, de ondersteunende diensten geleverd door de beheerders van deze netten en inzake de boekhouding van de beheerders van de distributienetten voor elektriciteit stelt immers dat de tarieven voor het gebruik van het distributienet ook de kosten in verband met het gebruik van het transmissienet vergoeden. Dit houdt in dat de transmissienetbeheerder zijn kosten doorrekent aan de distributienetbeheerders.

9. Verder is het duidelijk de bedoeling van sommige marktactoren dat de distributiekosten (met daarin eventueel de transmissiekosten voor elektriciteit) worden gefactureerd aan de leveranciers, die dan de totaalcost aan de eindverbruikers zouden aanrekenen, dus elektriciteit en het vervoer ervan samen. Artikel 23, 1°, van het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot de sociale openbare dienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteitsmarkt<sup>1</sup> legt aan de leveranciers trouwens de verplichting op om het transmissienettarief en het distributienettarief te verrekenen in de prijs van de geleverde elektriciteit. (opmerking: dit ontwerp bestaat niet meer, het is de

---

<sup>1</sup> Principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 4 oktober 2002.

vroegere benaming van het ontwerpbesluit met betrekking tot de sociale openbare dienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteitsmarkt)

Het schema in bijlage geeft de facturatiestroom tengevolge van het cascadesysteem schematisch weer.

## **4. Principes**

10. Waar de liberalisering van de elektriciteitssector in Europa één grote markt dient te creëren, is het aangewezen om ook de eisen gesteld aan de marktactoren in de verschillende landen zo veel mogelijk te harmoniseren om geen nieuwe hindernissen voor de concurrentie op te werpen. Dat geldt ook voor de eisen die gesteld worden inzake facturatie. Vermits een harmonisatie op Europees gebied misschien iets moeilijker ligt, lijkt het het Directiecomité van de CREG alleszins aangewezen om minstens in België tot een harmonisatie te komen van de verschillende federale en gewestelijke initiatieven met betrekking tot de eisen inzake de facturatie.

11. De huidige situatie in acht genomen, is die harmonisatie nog ver te zoeken. Zo zijn er bijvoorbeeld aanzienlijke verschillen tussen het ontwerp van koninklijk besluit dat de Staatssecretaris heeft opgesteld en het ontwerpbesluit van de Waalse Minister voor Vervoer, Mobiliteit en Energie. Zo voorziet het ontwerp van koninklijk besluit dat de elektriciteitsfacturen die naar de klant worden opgestuurd de volgende informatie moet bevatten :

- het e-mailadres, het telefoon- en het faxnummer van klantendienst;
- het adres, telefoon- en faxnummer van de ombudsdienst;
- de door de overheden opgelegde bijdragen met vermelding van de naam van de overheid;
- het verloop van het verbruik van het afgelopen jaar in energie-eenheden en gedetailleerd per eenheidsprijs en in totaal;
- het bedrag van de drie laatste verbruiksfacturen per eenheidsprijs en in totaal;
- het aantal graaddagen en het verbruik per graaddag;
- het gemiddelde verbruik van een verbruiker met dezelfde afnamekarakteristieken.

Al deze informatie is niet, of niet op dezelfde manier, gedefinieerd in het ontwerp met betrekking tot de factuur van de Waalse Minister, noch in enig gekend Vlaams ontwerp.

12. Zo voorziet het besluit van de Vlaamse Regering van 29 maart 2002 inzake de openbare dienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energieverbruik dat het elektriciteitsverbruik van de laatste drie jaar op elke tussentijdse factuur of op de eindafrekening moet vermeld worden, terwijl het ontwerp van de Waalse Minister dit slechts eist voor de jaarlijkse of (afhankelijk van frequentie van de meteropname) maandelijkse eindafrekeningsfactuur, terwijl het federale ontwerp de vraag in het midden laat.

13. Het Directiecomité van de CREG dringt erop aan dat, door middel van een overleg tussen de gewesten en de federale overheid, getracht zou worden de vereisten gesteld aan de facturen te harmoniseren. Dergelijke harmonisering is niet alleen vereist in het belang van de consumenten en de andere marktactoren, maar ook omdat de facturen een belangrijke basis kunnen zijn voor later op te maken statistieken. Het Directiecomité van de CREG meent dat alle regulatoren in dit overleg een rol kunnen spelen.

14. Het Directiecomité van de CREG meent ook dat, bij het opleggen van eisen inzake facturatie, het evenwicht in het oog moet worden gehouden tussen het nut van de bijkomende informatie voor de consument en de kosten die moeten gemaakt worden om die informatie op betrouwbare wijze te leveren. Zo meent het Directiecomité van de CREG bijvoorbeeld dat het weinig zin heeft allerlei bijkomende gegevens te eisen op voorschotfacturen die geen enkele band hebben met het gemeten verbruik, maar eigenlijk slechts een betalingsmodaliteit zijn.

In dit verband wijst het Directiecomité van de CREG erop dat bij de laagspanningsklanten de opname van het verbruik meestal in dezelfde periode van het jaar, dus jaarlijks, gebeurt, zoals voorzien in het typereglement voor de aansluiting, terbeschikkingstelling en opname van elektriciteit in de laagspanning, uitgebracht door het Controlecomité voor de Elektriciteit en het Gas (C.C.(e)2000/25). Het Directiecomité van de CREG beveelt het principe aan volgens welk de verbruiksopnames best vallen op de dag van de tariefherzieningen, behalve in het geval natuurlijk van de opname van de meterstand die moet gebeuren bij verandering van leverancier, en dat dit best in een reglementaire tekst zou worden opgenomen.

15. Daarenboven moet er ook over gewaakt worden dat de facturen voor alle klanten leesbaar en begrijpelijk blijven en dus ook geen overvloed aan gegevens mogen bevatten.

Mede in het kader van die leesbaarheid is het Directiecomité van de CREG van oordeel dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen de informatie die specifiek is voor de klant en die dus een rechtstreeks en individualiseerbaar verband heeft met zijn verbruik in de

betrokken periode, en de informatie van meer algemene aard, zoals de samenstelling van het gekochte product naar gebruikte energiebronnen, de bijdrage van de verschillende energiebronnen aan de vorming van broeikasgassen, de klimatologische omstandigheden in de afgelopen facturatieperiode en de kenmerken van een gemiddelde of spaarzame verbruiker met dezelfde demografische en economische karakteristieken als de betrokken consument. Het Directiecomité van de CREG meent dat enkel de klantenspecifieke informatie op de eigenlijke factuur moet worden opgenomen, terwijl de andere informatie best op een blad of in een brochure gevoegd bij de afrekeningfactuur kan worden opgenomen. Het ontwerp van koninklijk besluit voorziet trouwens ook een dergelijke folder die nuttige tips inzake maatregelen om de kost van de levering te beperken en algemene informatie inzake rationeel energieverbruik en de bescherming van het leefmilieu in dat kader dient te bevatten.

16. Bovendien is het wenselijk dat de meer algemene informatie, op te nemen in de meegestuurde folder, gestandaardiseerd en gecontroleerd wordt door een onafhankelijk orgaan teneinde de correctheid en de vergelijkbaarheid ervan te garanderen. Ook bij de standaardisering en het garanderen van de objectiviteit van de in de voorgestelde brochure bevatte informatie, kunnen de verschillende regulatoren een rol spelen.

17. Tenslotte wijst het Directiecomité van de CREG erop dat de voorstellen die in onderhavige studie gedaan worden niet de bedoeling hebben om in de plaats te treden van de bepalingen inzake de op de facturen te vermelden inlichtingen voorzien door artikel 5, §1, van het koninklijk besluit nr.1 van 29 december 1992 met betrekking tot de regeling voor de voldoening van de belasting over de toegevoegde waarde. De voorstellen zijn te beschouwen als aanvullend bij het voormeld artikel.

## **5. De inhoud van de facturen**

18. De factuur moet de consument toelaten :
- de afzender te identificeren en met hem in contact te treden;
  - de verschillende diensten die deel uitmaken van de prijs die hem wordt gefactureerd duidelijk te onderscheiden, zodat hij inzicht krijgt in zijn uitgaven met betrekking tot elektriciteit en deze kan beheersen;
  - zich bewust te worden van zijn energieverbruik, zodat hij ook hier maatregelen kan nemen in verband met de beheersing ervan;



- inzicht te krijgen in de verschillende karakteristieken van het product dat hij aankoopt, meer bepaald inzake de gebruikte primaire energie en de gevolgen voor het leefmilieu.

## **5.1 Administratieve inlichtingen**

19. Uiteraard moet de factuur de nodige elementen bevatten die de consument toelaten te bepalen wie hem de factuur toestuurt en hoe hij met die afzender in contact kan komen. Het ontwerp van koninklijk besluit vermeldt dan ook de volgende op te nemen inlichtingen : naam en adres van de energieleverancier, e-mailadres, naam, telefoon- en faxnummer van de klantendienst, adres, telefoon- en faxnummer van de ombudsdienst en adres voor al de briefwisseling.

Uiteraard moet de factuur ook de uiterste betaaldatum en de eventuele aangeboden betalingsmodaliteiten vermelden.

De factuur moet ook voor elke klant de volgende elementen vermelden : de totale duur van het door hem afgesloten contract, de nog resterende duur van dat contract en de in het contract voorziene periodiciteit van de prijsherzelingen.

## **5.2 De verschillende componenten van de prijs**

20. Uiteraard moet de factuur een detail van de berekening van het te betalen bedrag bevatten, met name :

- de toegepaste eenheidsprijzen;
- de verbruikte eenheden;
- de BTW-voet en het BTW-bedrag;
- eventuele ristorno's.

Wat het laatste punt betreft, moet opgemerkt worden dat artikel 6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 oktober 2001 houdende het gratis vervoer en de gratis levering van een hoeveelheid elektriciteit als sociale openbare dienstverplichting stelt dat op de factuur in een afzonderlijke regel de volgende informatie vermeld wordt :

- de hoeveelheid elektriciteit die gratis geleverd moet worden;
- de prijs voor het vervoer en de levering van 1 kWh elektriciteit tijdens de dag;
- het totale bedrag dat in mindering wordt gebracht.

21. De afrekeningfactuur moet alle parameters bevatten die via de toegepaste tariefformule de door de consument te betalen prijs bepalen. Deze parameters hangen uiteraard af van de verschillende formules die door de leveranciers worden aangeboden, maar moeten alleszins de volgende elementen omvatten :

- het verbruik opgedeeld volgens de tariefperiodes, zoals het onderscheid tussen dal- en piekuren;
- in voorkomend geval het aangerekend vermogen;
- de eventueel toegepaste indexeringsparameters en de periodiciteit van de in het contract voorziene prijsherzieningen;
- het sociaal statuut van de klant.

22. Vooral de opdeling in dal- en piekverbruik lijkt het Directiecomité van de CREG essentieel omdat de vervanging van consumptie tijdens de piekuren door consumptie tijdens de daluren een belangrijk instrument is voor de consument om zijn energierekening te beperken. De afbakening van de tariefperiodes en de tarieven voor de verschillende tariefperiodes kunnen trouwens een element zijn waardoor de verschillende concurrerende leveranciers zich kunnen onderscheiden van elkaar. De brochure die bij de factuur moet gevoegd worden, zou het tweeledig uurtarief kunnen promoten door de mogelijke besparingen per klantentype op te geven.

23. Indien de federale Minister bevoegd voor Economie gebruik maakt van de mogelijkheid om voor de in aanmerking komende afnemers maximumprijzen te voorzien, zoals bepaald in artikel 20, §2, van de elektriciteitswet, moet deze maximumprijs uiteraard ook worden vermeld op de factuur die aan de consument wordt toegezonden.

24. Vermits de consument slechts één factuur krijgt, is het ook nodig dat hij inzicht krijgt in de structuur van de hem aangerekende prijs, zodat hij duidelijk het onderscheid ziet tussen de prijs van de elektriciteit op zich, de prijs van het vervoer ervan en de door de verschillende overheden opgelegde heffingen. Vooral wat deze heffingen betreft, lijkt het, in het kader van de transparantie, interessant elke heffing apart op te nemen met vermelding van het eenheidsbedrag, het totaalbedrag en de naam van de overheid die de heffing heeft opgelegd.

25. Wat dit laatste element van de prijzen betreft voorziet het ontwerp van koninklijk besluit dat de facturen 'door overheden opgelegde bijdragen, met vermelding van de naam van de overheden' moet bevatten, terwijl het ontwerp van besluit van de Waalse Regering stelt dat de prijs per kWh kan opgedeeld worden zodat hij afzonderlijk vermeldt :

- de globale heffing opgelegd door de federale overheid;
- de globale heffing opgelegd door het gewest;
- de wegenisvergoeding bestemd voor de gemeenten.

In het ontwerp van ideale factuur worden als heffingen enkel de heffing voor de werkingskosten van de CREG en de heffingen voor het energiefonds opgenomen.

26. Het Directiecomité van de CREG wijst erop dat, krachtens artikel 7 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 betreffende de algemene tariefstructuur en de basisprincipes en procedures inzake de tarieven voor de aansluiting op de distributienetten en het gebruik ervan, de ondersteunende diensten geleverd door de beheerders van deze netten en inzake de boekhouding van de beheerders van de distributienetten voor elektriciteit, de volgende heffingen en toeslagen alleszins in de facturen van de netgebruikers moeten worden opgenomen :

- de toeslagen of heffingen ter financiering van de openbare dienstverplichtingen waarbij een onderscheid gemaakt moet worden tussen de maatregelen van sociale aard, de maatregelen ter bevordering van het rationeel energiegebruik en de maatregelen ter bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve warmtekrachtcentrales;
- de toeslagen ter dekking van de werkingskosten van de reguleringsinstantie;
- de bijdragen ter dekking van de verloren kosten bedoeld in artikel 12, §2, 5°, d), van de elektriciteitswet;
- de lasten van de niet-gekapitaliseerde bijkomende pensioenen, uitgekeerd aan personeelsleden of aan gerechtigden naar verhouding van hun aantal dienstjaren in een gereguleerde activiteit van netbeheer of van elektriciteitslevering in de distributie, overeenkomstig een collectieve arbeidsovereenkomst of een behoorlijk geformaliseerde overeenkomst, of te dien einde aan hun werkgever terugbetaald door een distributienetbeheerder overeenkomstig contractuele verplichtingen aangegaan voor 30 april 1999 voor zover deze lasten gespreid zijn over de tijd overeenkomstig de bestaande regels vastgesteld voor 30 april 1999;
- de inkomstenbelastingen;
- de overige lokale, provinciale, gewestelijke of federale belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies die door de betrokken distributienetbeheerder verschuldigd zijn.

27. Het Directiecomité van de CREG meent dat, omwille van de transparantie, dezelfde regel moet gelden voor alle door de verschillende overheden opgelegde heffingen die uiteindelijk ten laste vallen van de eindverbruiker.

### **5.3 Beheersing van het energieverbruik**

28. Zowel het ontwerp van ideale factuur als het ontwerp van koninklijk besluit vermelden verschillende elementen die de bewustwording van de consument van de evolutie van zijn verbruik in de tijd en in vergelijking met referentieconsumenten tot doel hebben.

29. Daarom voorziet het ontwerp van koninklijk besluit dat de elektriciteitsfactuur voor elke consument 'het verloop van het verbruik van het afgelopen jaar in energie-eenheden en gedetailleerd per eenheidsprijs en in totaal' dient te bevatten. Bovendien moet het bedrag van de laatste drie verbruiksfacturen, per eenheidsprijs en in totaal, vermeld worden. Om daarnaast ook rekening te kunnen houden met de impact van het klimaat op het verbruik, vermeldt het ontwerp dat ook het aantal graaddagen en het verbruik per graaddag moet worden opgenomen op de factuur.

30. Het ontwerp van ideale factuur en het ontwerp van besluit van de Waalse Regering voorzien dat de consumptie van de laatste drie jaren moet worden opgenomen. Artikel 10 van het besluit van de Vlaamse Regering van 29 maart 2002 inzake de openbare dienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energieverbruik bepaalt dat 'op elke tussentijdse factuur of eindafrekening voor de levering van elektriciteit het totale jaarlijkse elektriciteitsverbruik tijdens de laatste drie jaar in een duidelijke grafiek' wordt vermeld; bij maandelijkse meteropname dient een grafiek van het maandelijkse elektriciteitsverbruik tijdens de laatste drie jaar opgenomen te worden. De leverancier dient de gegevens die hem niet bekend zijn, bijvoorbeeld omdat de consument pas recent klant is geworden bij hem, op te vragen bij de netbeheerder en deze gegevens worden niet vermeld indien de afnemer schriftelijk weigert hiervoor zijn toestemming te verlenen.

31. Wat de vergelijking in de tijd betreft, is het Directiecomité van de CREG van oordeel dat een zinvolle vergelijking op een voldoende lange periode moet slaan waarbij drie jaar, zoals door het Waalse en het Vlaamse Gewest voorzien, een minimum lijkt. In deze evolutie moet daarbij ook het onderscheid gemaakt worden tussen het verbruik tijdens de piekuren en dat tijdens de daluren.

32. Het Directiecomité van de CREG wijst er echter ook op dat een correcte interpretatie van de evolutie van het verbruik over de tijd ook rekening moet houden met de klimaatomstandigheden. Het is inderdaad zo dat op korte termijn het verbruik van elektriciteit voor een relatief groot deel afhangt van de klimatologische omstandigheden. Daarbij is niet alleen het aantal graaddagen van belang, waarvan het ontwerp van koninklijk besluit de vermelding op de factuur voorziet, maar ook het totaal aantal zonne-uren tijdens de periode waarop de facturatie betrekking heeft. Het aantal zonne-uren lijkt immers, naast de wind en de periode van het jaar, een belangrijke invloed te hebben op het elektriciteitsverbruik. Zo werd in 2000 bijvoorbeeld een toename van het elektriciteitsverbruik met 1,4 % vastgesteld bij de residentiële verbruikers, tegen een groei met slechts 0,3 % in 1999. Beide jaren waren op het vlak van de temperatuur nochtans aan elkaar gewaagd, maar in 2000 was er een abnormaal laag aantal zonne-uren<sup>2</sup>.

33. Voor wat betreft de informatie met betrekking tot de graaddagen en het aantal zonne-uren in de facturatieperiode wordt verwezen naar de uiteenzetting in paragraaf 15 van onderhavige studie; het gaat hier immers om informatie die niet specifiek is voor de individuele klant, maar die voor iedereen geldt. Daarom moet deze informatie niet noodzakelijk op de factuur zelf worden opgenomen, maar moet zij vermeld worden in de bijgeleverde brochure als informatie die toelaat de op de factuur vermelde gegevens in een juist kader te plaatsen. Het volstaat om op de factuur zelf een grafiek op te nemen die het verbruik van de laatste drie jaar aangeeft, met vermelding van de evolutie van de eenheidsprijs en de totale prijs.

34. Naast de evolutie van het verbruik van de consument in de tijd, voorzien zowel het ontwerp van koninklijk besluit als het ontwerpbesluit van de Waalse Regering dat de factuur gegevens moet bevatten die een vergelijking toelaten met het gemiddelde verbruik van een verbruiker met dezelfde afname- of verbruikskarakteristieken.

35. In dit verband wil het Directiecomité van de CREG erop wijzen dat een correcte vergelijking van het verbruik van verschillende verbruikers rekening moet houden met de samenstelling van het gezin van de verbruiker, het inkomen, de grootte en de ouderdom van de woning en de aanwezige verwarmings- en kookapparatuur. Voor een correcte interpretatie van het verschil tussen zijn eigen verbruik en dat van de gemiddelde verbruiker moet de consument immers ook kunnen identificeren op welke punten zijn verbruik afwijkt van het gemiddelde.

---

<sup>2</sup> Fédération Professionnelle des Producteurs et Distributeurs d'Electricité de Belgique, jaarverslag 2000.

36. Dergelijke verklaring wordt nog meer noodzakelijk wanneer men geen gemiddelde verbruiker of type-klant presenteert, maar wel een zuinig verbruiker, zoals op het ontwerp van ideale factuur. Indien dit meer wil zijn dan een oefening in het bezorgen van schuldcomplexen aan de verbruikers wier verbruik niet evolueert zoals dat van het voorgestelde ideaal, moet dit verbruik zeer goed gekaderd kunnen worden en moet de consument kunnen uitmaken op welke punten hij zijn verbruik kan aanpassen zonder een daling van zijn woon- en leefkwaliteit.

37. Gelet op deze noodzaak aan bijkomende informatie ter duiding, is het Directiecomité van de CREG van oordeel dat de statistieken voor de vergelijking met gemiddelde of zuinige verbruikers best niet rechtstreeks op de factuur zouden worden aangebracht, maar wel uitgebreid moeten voorgesteld worden in de bijgevoegde brochure, zoals beschreven in paragraaf 16. In deze brochure kunnen dan ook gerichte tips voor besparingen op het energieverbruik worden opgenomen.

#### **5.4 Samenstelling van het product**

38. In het voorstel van de Europese Commissie van een richtlijn tot wijziging van de richtlijnen 96/92/EG en 98/30/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt van elektriciteit en aardgas<sup>3</sup> (hierna : voorstel voor een richtlijn tot wijziging van de elektriciteits- en gasrichtlijn) worden openbare dienstverplichtingen met betrekking tot de facturatie voorzien die de lidstaten verplichten om ervoor te zorgen dat de leveranciers van elektriciteit in hun facturen en in het publicitair materiaal voor de eindafnemers gegevens opnemen met betrekking tot :

- de bijdrage in percentage van elke energiebron tot de productie van elektriciteit;
- het totaal aan energiebronnen dat door de leverancier het afgelopen jaar werd gebruikt;
- het relatief belang van elke energiebron in de productie van broeikasgassen.

Voor de elektriciteit aangekocht via een beurs kunnen de geaggregeerde cijfers voor de hele beurs over het afgelopen jaar gebruikt worden.

39. Het ontwerp van koninklijk besluit voorziet de vermelding van de aard van de primaire energiebronnen van de geleverde elektriciteit, namelijk hernieuwbaar,

---

<sup>3</sup> Commission of the European Communities, Brussels, 7.6.2002, COM(2002)304 final.

warmtekrachtkoppeling, fossiel, nucleair of onbekend, waarbij dit laatste slechts mag slaan op ten hoogste 5 % van de opgegeven aard. Het ontwerp van besluit van de Waalse Regering voorziet dezelfde vermelding maar met andere categorieën, namelijk hernieuwbaar (water, wind, biomassa, andere), aardgas, andere fossiele brandstoffen, nucleaire en andere, eveneens beperkt tot 5%, tenzij de Waalse energieregulator, de CWaPE, het anders beslist. Artikel 11 van het besluit van de Vlaamse Regering van 29 maart 2002 inzake de openbare dienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energieverbruik voorziet dezelfde categorieën als het ontwerp van koninklijk besluit en voorziet ook de mogelijkheid voor de VREG om af te wijken van de 5%-regel.

40. Het Directiecomité van de CREG stelt dat het beter is om reeds rekening te houden met de toekomstige aanpassing van de Europese richtlijnen en om bijgevolg de door Europa gevraagde informatie reeds op te nemen. Daartoe zullen echter al zeker op Belgisch niveau de categorieën gebruikt om de aard van de gebruikte energiebronnen weer te geven, geharmoniseerd moeten worden.

Het Directiecomité van de CREG meent echter ook dat het hier om niet-klantspecifieke informatie gaat die niet op de factuur zelf moet vermeld worden, maar die wel in de bij elke eindfactuur gevoegde brochure moet worden opgenomen, tenzij er natuurlijk op de markt producten worden aangeboden die gediversifieerd worden naargelang de gebruikte primaire energie en die als verkoopsargument gebruikt worden en specifiek door de klant kunnen worden gekozen. In dat geval gaat het immers om een essentieel onderdeel van het door de klant gesloten contract.

41. Bij deze informatie stelt zich immers de vraag naar de betrouwbaarheid en een eventuele certificatie ervan. Meer specifiek wat betreft de energie aangekocht via een beurs stelt zich bovendien de vraag of die informatie bekend is. Het voorstel voor een richtlijn tot wijziging van de elektriciteits- en gasrichtlijn voorziet dat voor de beurzen om de zes maanden een algemene samenstelling van de energiebronnen moet worden gepubliceerd en ook het ontwerp van besluit van de Waalse Regering voorziet dat men zich, in het geval van elektriciteit aangekocht via een beurs, kan baseren op het gemiddelde van de energiebronnen gebruikt voor de productie van de elektriciteit die verhandeld wordt op de beurs. De vraag is echter of de beurzen überhaupt in staat zijn om deze informatie te leveren. In elk geval zal een systeem moeten worden uitgewerkt waardoor de betrouwbaarheid en correctheid van de geleverde informatie wordt gegarandeerd en waarbij bijzondere aandacht zal moeten worden besteed aan het probleem van de correcte informatie over elektriciteit aangekocht op een beurs.

42. Wat het relatief aandeel van elke energiebron in de productie van broeikasgassen betreft, geeft het voorstel voor een richtlijn tot wijziging van de elektriciteits- en gasrichtlijn niet aan welke de bedoelde broeikasgassen allemaal zijn. Het is duidelijk dat het ook hier om gegevens gaat die niet klantspecifiek zijn en die bovendien door een onafhankelijke autoriteit moeten vastgelegd worden, zowel wat betreft de aanduiding als broeikasgas als wat betreft het vastleggen van de respectieve bijdrage van de verschillende energiebronnen in de productie van die broeikasgassen. Het gaat dus om gegevens die kunnen opgenomen worden in de brochure opgesteld door of in samenwerking met die onafhankelijke autoriteit.

## **6. Besluit**

43. Het Directiecomité van de CREG dringt aan op een grote harmonisatie van de eisen gesteld aan de facturen, minstens op Belgisch niveau, en meent dat de regulatoren hierin een rol kunnen spelen (zie §§ 13 en 16). Verder is het Directiecomité van de CREG van oordeel dat de facturen lees- en verstaanbaar moeten blijven en dat enkel de klantenspecifieke gegevens op de eigenlijke factuur moeten worden opgenomen. De algemeen geldende inlichtingen kunnen best in een afzonderlijke brochure worden opgenomen en moeten zeker in samenwerking met een onafhankelijke instantie opgesteld worden om de correctheid en betrouwbaarheid ervan te garanderen.

*////*

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Guido Camps  
Directeur

Christine Vanderveeren  
Voorzitter van het Directiecomité



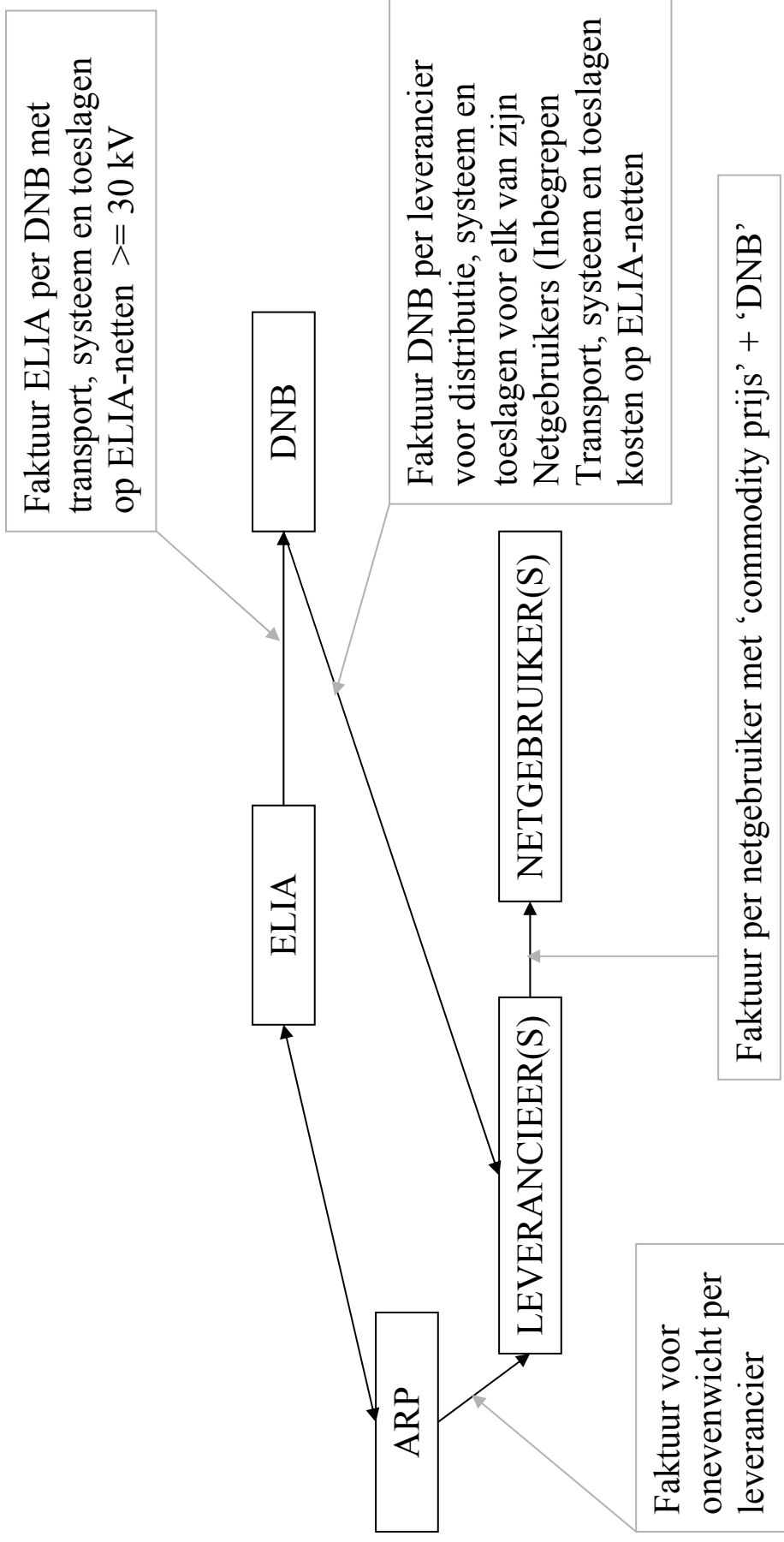


## BIJLAGE 1

Vergelijking federale en gewestelijke besluiten en ontwerpbesluiten m.b.t. elektriciteitsfactuur:

	Federaal	WG	VG
- cascadesysteem	-	-	Art. 23 ontwerp ODV
- admin. inlichtingen	naam en adres klantendienst ombudsdienst - periode factuur globaal bedrag eenheidsprijs eenheden verbruikt detailberekening BTW-voet en bedrag Bijdragen overheden - -	- - - technische dienst periode factuur globaal bedrag eenheidsprijs - - - - bijdragen overheden Betaaltermijnen kost procedure	- - - - - - - - - betaaltermijnen -
- verbruik :	afgelopen jaar bedrag facturen drie jaar gem. verbruik gelijke klant verbruik spaarzame klant aantal graaddagen - brochure bijleveren	drie vorige jaren - verbruik typeklant - - - -	drie jaren - - - gratis elektriciteit -
- primaire energie	hernieuwbaar warmtekrachtkoppeling Fossiel Nucleair Onbekend (5%)	hernieuwbaar aardgas andere fossiel nucleair onbekend (5%)	hernieuwbaar warmtekrachtinstall. fossiel nucleair onbekend (5%)
- frekwentie	alle facturen (?)	afrekening (minst. 1x/jaar)	tussentijds & afrek.

**BIJLAGE 2**



Commodity prijs = prijs voor energie (inbegrepen onevenwicht)

DNB = Transport/Distributie, systeem en toeslagen tarieven voor alle netten tussen het koppelpunt-DNB met de Netgebruiker en de Europese netten